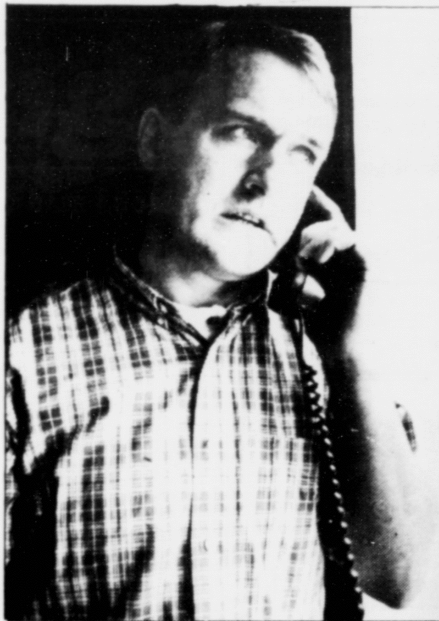

Formaðurin byrjaði fundin við at lýsa evnið. Legði dent á og eftirlýsti tær konkrætu ætlanirnar, ið eru í primera og sekunda økinum. Innan heilsuverkið fara fram stórar reimingar, og tí er tað týðningarmikið at kunna fylgja við.

Við pallborðið sótu: Maria Hansen, sjúkrasystir/ lögtingskvinna, Andrias Petersen, lækni/ heilsumálaráðharrin, Jenis av Rana, lækni/tingmaður.

Nógvar sjúkrasystir vóru møttar, og orðskiftið var livligt og spurningarnir vóru nógvir til pallborðið.

Maria Hansen

Maria Hansen legði fyrri og segði, at framtíðarbygnaðurin av heilsuverkinum hevði hennara størsta áhuga, og at tað ikki var nákað nýliga íkomandi, at broytingar skuldu fara fram í heilsuverkinum. Undir fleiri samráðingarførum í Danmark er avtala gjord um hetta millum Føroya Landsstýri og donsku stjórnina.

Tann 3. í hesum mánaði var ennát avtala undirskrivað. Í avtaluni stendur sambært tíðindaskrivi frá Føroya Landsstýri og Finansministeriinum:

Punkt 5.
Landsstýret bekraftar at der vil blive fremsat forslag om udfyldende lovgivning vedrørende social- og sundhedsområdet i henhold til vedtagne tidsplan.

Det er Landsstýrets ansvar at sikre gennemførelse af denne lovgivning i Løstinget til ikrafttræden senest ved udgangen af Løstingsamlingen 1996/97.

Eisini fingur luttakararnir á fundinum at vita, at rammulóg fyrri sosial øki og heilsurokt kom í gildi í Føroyum 1. juni í ár. Hann stendur um heilsuøkið m.a.:

1. Forslag til lagtingslov om sygehjælpssynet fremsættes ultimo 1995.

2. Forslag til lagtingslove om sundhedspleje- og hjemmepjejeordninger

fremsættes i 1997.

Sum skilst fer nógv at henda á hesum økinum, visti Maria Hansen á.

Í hesum sambandi legði hon dent á týðningin av, at sjúkrasystir eru við til at ávirka broytingarnar, sum annars bert verða ávirkaðar av læknum, stjórum, landsstýrismönnum og øðrum mannfólki, meðan sjúkrasystirnar verða umlopnar, og at sjúkraroktin, sum er ein týðandi partur av øllum heilsupolitikkinum, sostatt verður við sviðið soð.

Hon visti ikki, hvørjar konkrætar politiskar ætlanir fyriliggja hesum viðvikandi, men hevði tó álit á at Andrias Petersen, heilsumálaráðharrin, við sinum hjálparfólki í landsstýrinum arbeiðir við spurninginum, og at hann eisini feign lurtar eftir ymiskum sjónarmiðum.

Maria Hansen nevndi eisini, at heilsu- og sjúkraverkið er til fyrri brúkarans skyld og ikki fyrri at skapa arbeiðsplass. Hetta sjónarmið fekk fulla undirtøku frá sjúkrasysturum.

Umskiping

Siðani varð spurningurin um hvussu føroyska heilsu- og sjúkrahúsverkið kann skipast, so at tað virkar optimalt innanfyri teir figgjarbættar, sum eru møguligir í hesum landi.

Nevndur bleiv eisini týðningurin av primera heilsutænastuni í mun til tær sekunderu á sjúkrahúsum.

Stórru dentur bleiv lagdur á tað fyrirbygandi arbeiðið, sum heilsusystirnar gera, og at góð sjúkrarokt er altavgerandi fyrri góðum úrsliti av læknaviðgerð.

Tann primera og sekundera tænastan hanga neyvt saman.

Ein góð primer heilsutænasta sparir útreiðslurnar á tí sekundera økinum. Virkar tann sekundera tænastan ikki

Jenis av Rana

Hetta er ljótt

»Broytingarnar í heilsuverkinum farnu árinu hava havt við sær, at vit hava fingið eitt landssjúkrahús, har mistreysti, angist, ótryggleiki og vónloysi ráða.

Í lötuni roynir leiðslan at misbrúka óvissuna um figgjarlógina til at seta í verk eitt av sínum hópisleysu og tilvildarligu hugskotum.

Starvsfólkið má ikki lata sær boðini um munnskur v lynda, tí við at draga alt fram í ljósið kunnu vit steðga tí. Sannleikin er, at einki av tí, teir higartil eri komnir við, tolir dagsins ljós.

Hetta segði Jenis av Rana m.a. á limafundi í Sjúkrasystirafelag Føroya um broytingar í heilsuverkinum mánakvöldið

nóg væl, økir tað um útreiðslurnar á tí primera økinum.

Eitt dømi um læknarnormeringar í Íslandi í mun til Føroyum var, at í Íslandi vóru 6-7 læknar í gynækologi og obstetrik, meðan tað í Føroyum eru 2 til sama fólkatál.

Maria Hansen setti eisini spurning til Andrias Petersen um hvussu sjúkrahúsleiðslan fór at verða samansett eftir Ólavsoke 1996. Eisini setti hon tann afturvendandi spurningin: Nær verður sjúkrasystirstjóri settur í sjúkrahúsleiðsluni, siðustillað við læknastjóran.

Bert hagtöl

Andrias Petersen, heilsumálaráðharrin, hevði í sínum innleggi slettis einki at fara fram, sum kundi benda á ætlaðu bygnaðarbroytingarnar av heilsuverkinum ella framtíðar heilsupolitikk.

Meginparturin av tíðini fór við at visa hagtöl um heilsuverki í Norðurlöndum í mun til í Føroyum.

Sjúkrasystirarnar og Jenis av Rana settu stórt spurnartekin við trúvirðið í hesum tølum.

Andrias Petersen segði, at hann kundi tær konkrætu ætlanirnar, sum hann tó ikki kundi úttala seg um, tí tær vóru ikki komnar aftur úr sjúkrahússtýrinum.

Andrias Petersen skilti ikki tað ósing, sum var millum sjúkrasystirarnar, tí hann hevði spurt seg fyrri hjá sjúkrahússtjóranum og hevði fingið at vita, at so gott sum eingin bleiv uppsagdur, bert natúrlig frágongd, ca. 10 fól. Hann fekk tó greitt at vita frá sjúkrasysturum, at evnið á fundinum var bygnaðarbroytingar av heilsuverkinum og ikki um stor v. Hetta bleiv nevnt fleiri ferðir fyrri at benda hann á rætta leið.

Til ein konkrætan spurning um eina heildarættan viðvikandi heilsuverk-

inum, svaraði Andrias Petersen, at vit vita ikki, hvussu figgjarstöðan verður í landinum tey næstu árinu, tí bar ikki til at planleggja heildarættan móti ávisum málum fyrri heilsuverkið.

Sjúkrasystirarnar hildu, at so mikið meira var neyðugt at seta »yvirorðnað« mál fyrri sjúkra- og heilsuroktina, so at til bar at planleggja og arbeiða móti einari skilagóðari loysn. Tað ber ikki til framhaldandi at koma við ógjøgnumtøktum lappaloysnum, sum vit hava sæð á Landssjúkrahúsinum hesi seinastu árinu.

Til seinast segði Andrias Petersen, at heimastýrið er löggevandi á hesum øki, at umsita heilsuverkið.

Heilsustýrið hevur eftirlit við okkum gjøgnum landslækan.

Jenis var bersøgin

Jenis av Rana, lögtingsmaður, tosaði í sínum innleggi um bygnaðarbroytingar út frá sínum royndum á Landssjúkrahúsinum.

Hann segði, at tað broytingar verða gjørdar, er neyðugt at hava eitt langt væl úgreinað endamál, og at alt er ein spurningur um prioritering. T.d. verða sergreinir fluttar heim úr Danmark, uttan at pengajáttan fylgir við.

Óg Jenis av Rana helt fram:

Broytingarnar í heilsuverkinum seinastu 4-5 ár árinu hava ongum av grundleggjandi for treytum fyrri broytingum fylgt, tí hava vit iðstáðin fyrri eitt gagnligt úrslit fingið eitt Landssjúkrahús, har mistreysti, ótryggleiki, angist og vónloysi ráða, og har fólkinga í sekkin og rýma.

Jenis segði at einhvør broyting í heilsuverkinum má vera balancerað, t.v.s. at minkar tí í primera økinum, so mást tú hækka í sekundera økinum og umvent.

Hann segði at í einum-

hvørjum samfelagi/stovni v.m. er náttúrligt við broytingum, men fortreytin fyrri hesum er, at tær hava eitt klárt endamál, at konsekvensberokningar eru gjørdar áðrenn. Hann nevndi siðani dømið um 1. hjálparlæknastøðini (avtalan og nú aftur setan) har alt varð pressað igjøgnum, uttan viðari útrokningar og við fatalum fylgjum. Óg sama dømið frá viðgerðini av porttøtastunum.

Jenis helt, at tað, sum í hesum døgum fyrirgongur á Landssjúkrahúsinum er beinleiðis ljótt, og at talan er um roynd leiðslunnar at misbrúka politikkarnar! Tí figgjarlógin er ikki samtykt, hon er enn til viðgerðar í figgjarnevndini. Teir misbrúka óvissuna um figgjarlógina til enn einaferð at seta í verk eitt av hópisleysu, tilvildarligu hugskotum sínum.

Sjálvur segði hann seg óttast úrslitið av sokallaðu bygnaðarbroytingini og undrast á, at Andrias Petersen ikki hevði uppskotið um hesa við á fund.

Í minum hugabeini er uppá hægstu tál at fáa framt bygnaðarbroytingar í øllum sjúkrahúsverkinum.

Hugsíð um at avskaffa dyru dupultfunktiónirnar, sum eru á øllum trimum sjúkrahúsum, vaktarhald, tól v.m. Leggið serdeildir á S.S. og K.S., og latið upp í hendur kommunulæknanna at rokja tað arbeiði, sum hjálparlæknar á K.S. í dag rokja.

Ikki tiga!

Jenis heitti eisini á starvsfólkið um ikki at finna uppá at taka av tilbøði leiðslunnar um at fáa munnskuv, men tvørturimóti royna at draga fram í ljósið alt, ið frættist um ætlanir leiðslunnar – tí einki, sum teir higartil er komnir við, tolir dagsins ljós!

Hann segði at dómi eru um, at starvsfólkinu, við at draga fram í ljósið, kunnu

steðga leiðslunnar ætlanum eru mong, t.d. skúrarnir, sølan av ambulatoriinum (sum teir altráðir royna at nokta), »uppreisturin« í 92 v.m.

Jenis visti eisini á gongdina í játtanum hjá L.S. frá kr. 248,5 mill. í 89 til kr. 208 mill. í ár. Í hesum sama tíðarskeiði hevur L.S. fingið álagdar fleiri nýggjar funktiónir.

Avgerandi fyrri játtanum til heilsuverkið er í siðsta enda hvussu politikararnir prioritera, segði hann.

Kannningar í øðrum londum vísa, at fólkið prioritera at skattapeningurin verður brúktur fyrst og fremst til eitt gott heilsuverk og polití. Politinum taka danir sær av og tryggja okkum, men øll (og ikki minst heilsumálaráðharrin) flýggja undan ábyrgðini av heilsuverkinum.

Man kann ikki (sum gjørt er) leggja nýggjar arbeiðsbyrðar á Landssjúkrahúsið, uttan at lata játtanir fylgja við.

Jenis segði at enda, at Sjúkrahússtýrið hevur einki vald. Stjórnarnir ráða! Men yvir teimum er heilsumálaráðharrin – uttan mun til hvat hann sigur!

Vónsvikin

Samanumtikið fylgdi meginparturin av fundinum ikki endamálinum, sum var at hoyra um broytingarnar í heilsuverkinum.

Fólk vóru vónsvikin av heilsumálaráðharranum.

Fundarluttakarar

Nakrar sjúkrasystir, sum vóru við á fundinum, hava sent okkum hetta. Tær ynskja ikki at verða nevndar. Men blaðið hevur frá Jenis av Rana fingið vátan fyrri, at tey rættiliga álvarsomu úttaliss, hann er endurgivin fyrri, eru rott.

Sosíalurin